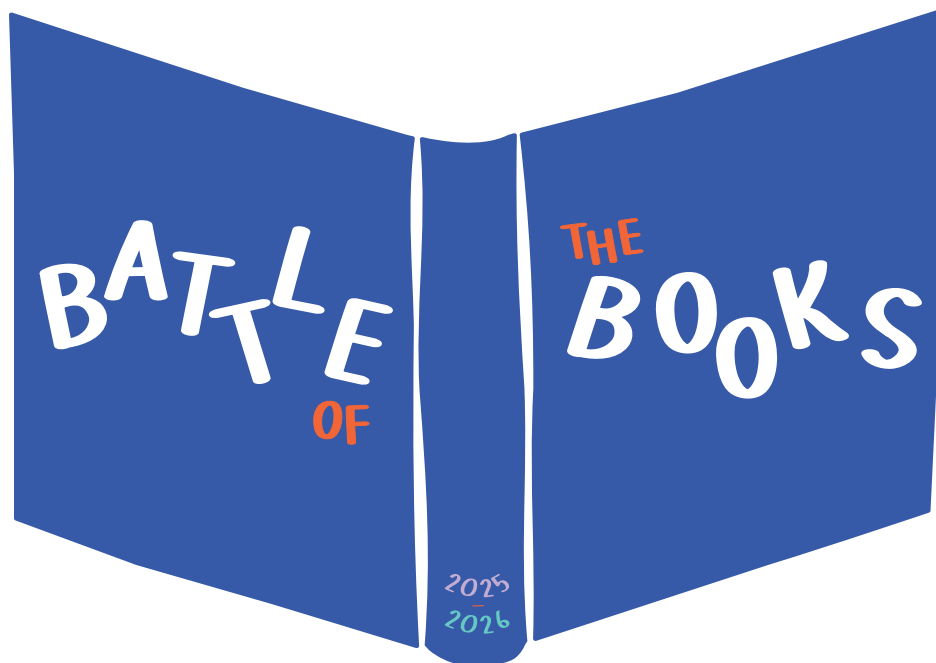

MAANDAG
27 APRIL 2026

Welkom op het slotmoment!

Dit schooljaar doken drie Sint-Niklase scholen in een nieuw avontuur: Battle of the Books.

Een pilootproject van **cultureel ambassadeur Gaea Schoeters**, die ervan droomt om van Sint-Niklaas de meest lezende stad te maken. Met steun van Literatuur Vlaanderen werkte elke school een jaar lang samen met een eigen auteur.

Dit jaar nemen drie scholen het tegen elkaar op: **Broederschool, Forum Da Vinci en Villa Da Vinci.**

Samen met Gaea, de bib en de leerkrachten bouwden de leerlingen aan een traject waarin lezen, creativiteit en experiment centraal stonden. Ze lazen, discussieerden, creëerden, filmden, interviewden en ontdekten hoe een boek veel meer kan zijn dan alleen tekst op papier.

Het project eindigt vandaag in een groot slotmoment in de Stads-schouwburg. Hier tonen de leerlingen wat ze dit jaar maakten: een video over hun traject, een fragment uit het gekozen boek, een interview met "hun" auteur en een zelfgemaakt magazine. Hoe ze dat brengen, bepalen ze helemaal zelf, van modeshow tot

podcast, van theater tot performance.

Het slotmoment wordt aan elkaar gepraat door **Jelle Mels**, die de leerlingen eerder dit jaar ook een workshop interviewen gaf. Dankzij die workshop konden ze hun auteurs op een frisse, scherpe en zelfverzekerde manier het vuur aan de schenen leggen.

Tijdens het slotmoment is er ook een jury aanwezig. Zij beslissen later op de dag welke school met de hoofdprijs naar huis gaat.

De auteurs die dit jaar meedoken in het project zijn **Marieke De Maré, Angelo Tijssens en Annelies Verbeke.**

VOORSTELLING AUTEURS EN BOEKEN

Gaea Schoeters

Gaea Schoeters is een veelzijdige auteur, scenarist en librettist, die zich niet alleen onderscheidt door haar literaire werk, maar ook door haar maatschappelijke betrokkenheid. Haar carrière kenmerkt zich door een constante zoektocht naar nieuwe vormen en inhoud, waarbij ze haar talent op verschillende kunst- en mediafronten ten dienste stelt van belangrijke maatschappelijke thema's.

Als auteur debuteerde ze met het reisboek 'Meisjes, moslims en motoren' over de zeven maanden durende motorreis die ze in 2007 samen met fotografe Trui Hanouille maakte door Iran, Centraal-Azië en het Arabisch Schiereiland. In 2026 won Schoeters de Boon Publieksprijs voor fictie en non-fictie met haar boek 'Het geschenk'.

Annelies Verbeke

Annelies Verbeke schrijft voornamelijk romans, verhalenbundels en theaterteksten. Met haar werk won ze verschillende literaire prijzen, zoals de Vlaamse Debuutprijs, de F. Bordewijkprijs en de J.M.A. Biesheuvel-prijs.

Voor haar oeuvre won ze in 2022 zowel de Ultima voor de Letteren als de Jana Beranováprijs. Met haar meest recente toneeltekst Wunderbaum speelt live (online gaat het mis) won ze de Toneelschrijfprijs 2025.

Met Jannah Loontjens maakte ze tussen 2021 en 2024 de 'Fixdit Podcast: Moderne klassiekers', waarin belangrijke 20ste eeuwse Nederlandstalige prozawerken geschreven door vrouwen worden belicht, o.a. 'Een revolver schot' van Virginie Loveling. Verbeke verzorgde ook een nieuwe uitgave van deze roman.

Marieke De Maré

Marieke De Maré verzint, schrijft en vertelt. Ze heeft het vermogen om schoonheid te zien in de meest kwetsbare momenten en deelt dit graag met anderen.

In 2020 debuteerde ze met de roman 'Bult', die lovend werd onthaald. Voor haar tweede roman 'Ik ga naar de schapen' ontving ze in 2024 de F. Bordewijk-prijs voor het beste Nederlandstalige prozaboek en in 2025 de Confituur Boekhandelsprijs, uitgereikt door de onafhankelijke boekhandels aan een Nederlandstalige auteur die opvalt door literaire kwaliteit, verbeeldingskracht en originaliteit.

Angelo Tijssens

Angelo Tijssens is auteur en scenarist.

Zijn debuutroman 'De randen' verscheen in september 2022: een welgemikte, minimalistische stomp in de maag, een verhaal over pijn en hoop. Het boek werd genomineerd voor De Bronzen Uil en won de juryprijs bij de Prix du Roman Gay (FR). Het boek werd in meerdere talen vertaald.

'Met het beklemmende 'Het einde van de straat' toont Angelo Tijssens dat het succes van zijn debuut 'De randen' geen toevalstreffer was,' schreef De Morgen in 2024. Een jaar later verschijnt 'Beginnen', zijn derde boek.

Daarnaast is Tijssens coscenarist van *Girl* en *Close* – de twee bekroonde en internationaal bejubelde films van Lukas Dhont – en van *Julian*, de film van Cato Kusters, naar het boek van Fleur Pierets.

'Een van de meest indrukwekkende nieuwe Europese schrijvers, zowel op papier als op het scherm.' John Boyne, The Irish Times.

FOOTPRINT

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginie Loveling

Het voorbije schooljaar waren enkele leerlingen van Broederschool Humaniora druk in de weer met "The Battle of the Books".

Tijdens de keuzemodule 'Leesgang: lees het lekker zelf', werden de bundel **Halleluja** en de roman **Een revolverschot** van Virginie Loveling - bewerkt door Annelies Verbeke - gelezen door de kerngroep leerlingen die voor deze keuzemodule kozen.

'Huisauteur', **Annelies Verbeke**, kwam in onze schoolkerk een lezing geven rond haar verhalenbundel **Halleluja** voor de tweede en de derde graad en praatte honderduit over haar liefde voor het ondergewaardeerde kortverhaal. Daarnaast gingen leerlingen in verschillende klassen uit 4,5,6 én sommige van hun leraars creatief met een van Annelies' kortverhalen of met **Een revolverschot** aan de slag.

Meer daarover lees je verderop in deze krant... .

09.2025

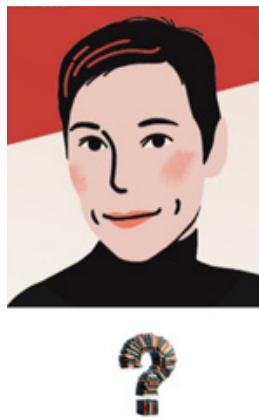
Geïnspireerd door cultureel ambassadeur Gaea Schoeters, wil de bib meehelpen om alle Sint-Niklazenaars aan het lezen te krijgen. Onze school krijgt auteur Annelies Verbeke toebedeeld en zijn kiest het kortverhaal **Huilbaby** uit haar bundel **Halleluja** uit als te lezen kortverhaal voor de bovenbouw van onze school.

Wij maken een 'ABC van Annelies Verbeke', een lesdocument: als voorbereiding voor de lessen Nederlands voor alle klassen. Kijk hiervoor ook naar de puzzelpagina achteraan.

10.2025

In de KZM zorgen we voor een aantal verschillende teasers die we op school verspreiden.

14.10

klaar voor het bezoek van morgen

15.10

Annelies Verbeke een eerste keer op onze school

Op 15 oktober 2023 kwam Annelies Verbeke voor het eerst naar de bovenbouw van de Humaniora Broederschool en gaf ze een lezing over haar verhalenbundel **Halleluja**. Ze beantwoordde met plezier de vragen van de leerlingen en met haar fragmenten uit een boek van Dostoevski ontroerde ze het publiek diep. Gabriëlle introduceerde Annelies als volgt aan het publiek:

'Ik geloof nog altijd sterk in het idee dat je een mens moet zijn om kunst te maken.', aldus Annelies Verbeke. Toen we de opdracht kregen om deze auteur in te leiden, vonden we dat geen sinecure. Er valt zoveel te vertellen. Ze is namelijk een culturele duizendpoot. Naast haar vele romans schreef ze ook een breed scala aan verhalenbundels, scenario's en theaterteksten...

Haar werk verschijnt in 26 talen, werd vaak genomineerd en won verschillende prijzen, o.a. de Vlaamse Debuutprijs, het Gouden Ezelsoor, de Opzij Literatuurprijs en de Vlaamse Cultuurprijs..

Naast schrijver is Annelies lid van de KANTL (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde), maakte ze de Fixdit Podcast Moderne klassiekers en werd tot ereburger van Londerzeel verkozen.

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginie Loveling

Met de lezing hier op school start ook de "Battle of Books" waarin wij tegen de scholen Da Vinci de boeken van Annelies zullen verdedigen tegen de boeken van twee andere auteurs. We zitten met hen in een pilootproject van de bib in samenwerking met Literatuur Vlaanderen en Stad Sint-Niklaas. Het concept is bedacht

door Gaea Schoeters, zij is momenteel cultureel ambassadeur van Sint-Niklaas en wil mensen meer en met meer plezier laten lezen.

Dan laat ik nu onze ijzersterke, meesterverteller met sardonische precisie aan het woord.

11.2025 - 12.2025 lezen... lezen.... lezen.... en... examens

Halleluja: een revolvershot

Ik had nog nooit van Virginie Loveling gehoord. Van haar neefje Cyriel Buysse wel – uiteraard. Hoe komt dat? Jarenlang heb ik me argeloos gevoed met de teksten van mannelijke auteurs. In mijn opleiding klassieke filologie heb ik zelfs uitsluitend mannenteksten gelezen. Hele goede en hele belangrijke, dat wel. Soms zelfs met een uitmuntend inzicht in de vrouwelijke psychè, zoals 'Antigone' van Sophocles of 'Medea' van Euripides. Maar desalniettemin: mannenhanden en mannenhoofden schreven deze teksten. Het is pas sinds enkele jaren dat ik bewust op zoek ga naar de vrouwelijke stem. Het is zelfs zover gekomen dat ik er niet meer tegen kan om een zogenaamd vrouwelijk perspectief uit hoofde van een man te lezen.

Mede daardoor is 'Een revolvershot' van Virginie Loveling zo onder mijn vel gekropen. Naast het prachtige taalgebruik dat me soms aan het dialect van mijn grootouders deed denken en de rake natuurbeschrijvingen waren het vooral de even intense als onuitsprekbare emoties van het hoofdpersonage Marie die me raakten. Emoties van een vrouw, geschreven door een vrouw. Dat laat zich voelen. Dit kreeg een extra laagje toen ik de actrice Charlotte De Bruyne op het literaire festival van Sint-Niklaas, Archipel, hoorde vertellen hoe grappig zij het contrast vond tussen de strenge en gedisciplineerde reputatie van Loveling en de kolkende, passionele gevoelens van Marie.

Het boek las als een tragedie, in de strikte zin van het woord 'tragisch': het publiek (de lezer) weet meer dan de acteurs (personages). Meermaals riep ik tegen Marie 'Zeg toch iets tegen Georgine! Praat met Luc Hancq!'

Als lezer weet je al vanaf de eerste bladzijden dat het fout zal lopen, en fout loopt het inderdaad.

Wanneer ik nu een vereenzaamde, verbitterde vrouw zie, denk ik meteen 'daar zit een Marie, met al haar opgekropte en nooit beleefde romantische verlangens'.

Toen Annelies Verbeke op onze school kwam spreken over haar verhalenbundel 'Halleluja', weidde ze uit over haar schrijftechniek. Zoals een architect een huis ontwerpt, bouwt zij een verhaal. Typisch aan kortverhalen wordt de lezer op het verkeerde been gezet, blijkt die verteller een onbetrouwbaar sujet en blijft er veel open. Mijn leerlingen lezen 'Bus 88' en de meningen waren verdeeld: sommigen worden onzeker door zoveel oningevulde ruimte: ze willen het zeker weten. Anderen vinden het fantastisch om hun fantasie de vrije loop te laten en omarmen de onzekerheid, de dubbelzinnigheden, de grijze zone – zo eigen aan het leven. Opstaan in het leven van iemand anders: het bleek een goede insteek voor een boeiend klasgesprek.

Annelies Verbeke gaf, in gesprek met Charlotte De Bruyne op Archipel, meer duiding over de opbouw van 'Een revolvershot', net zoals ze in het nawoord van het boek doet. Daar kwam ook de glasheldere opbouw van de roman aan bod. Dat Loveling een uitmuntende tekstarchitect is, staat als een paal boven water. Later las Charlotte De Bruyne een passage voor over Marie, die altijd zorgt voor anderen maar slechts weinig erkenning krijgt. Ze voelt zich verongelijkt wanneer ze de dood 'mist' van Luc Hancq echtgenote, voor wie Marie altijd had gezorgd, omdat ze even aan het rusten was. (p. 45-47). Eén zin in deze passage bleef nazinderen: 'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch.'

Toen ik afgelopen winter mijn grootmoeder haar laatste adem zag uitblazen, schoot deze zin me te binnen. Ik zei hem tegen al de rouwenden aanwezig en ik zag dat de woorden van Virginie Loveling zoveel troost boden, meer dan een eeuw na publicatie. En dat wens ik mijn leerlingen ook toe: dat ze zinnen kennen die hen troosten als goede vrienden en dat ze woorden hebben om hun onpeilbare gevoelens te uiten. Want tussen wat wordt bedoeld en wat wordt gezegd gaat de meeste liefde verloren. (K. Gibran)

Annelies Van Oost - lerares Nederlands 5

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginie Loveling

06.01

Annelies komt voor de 2e keer naar de school

In een paar boeiende uren gaan we in gesprek met Annelies over het boek van Virginie Loveling. Annelies is verrast over de manier waarop 17-jarigen een boek van meer dan 100 jaar oud lezen. Veel herkenbare emoties, oog voor detail, kennis van stijlen zoals gothic,...

Op onze beurt leren we meer over wat 'bewerken' van een roman betekent en hoe dit goed of fout kan gaan.

24.02

Na overleg met Gaea Schoeters en de auteurs hebben ze in de bib ook niet stilgezeten: de opdrachten voor de slotdag zijn duidelijk. We brainstormen en maken plannen. Alles krijgt stilaan vorm.

02.2026

De klassen PO van mevr. De Cock maken illustraties bij de boeken en verhalen

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginie Loveling

Voor collega's die uitnodigingen voor lezingen aan middelbare scholen consequent weigeren – ze bestaan – voel ik weinig begrip. Vaak zijn ze de eersten om te klagen over jongeren, of beter gezegd: over de homogene, maar hun in wezen volslagen onbekende massa die hen bij dat woord voor de geest komt. Bij die oppervlakkige, respectloze, gepolariseerde, verwende, overgevoelige, door sociale media verpeste generatie is er in hun retoriek geen een die nog leest of daar zelfs nog maar de aandachts-spanne voor bezit. Ze willen er hun energie niet aan besteden.

Terwijl elk onderzoek dat werd gevoerd naar de impact van een bezoek van auteurs aan scholen toont dat het de zin in literatuur van leerlingen over het algemeen vergroot, mits dat bezoek goed werd voorbereid weliswaar. Enkele jaren geleden schreef ik de Homeruslezing De jeugd van tegenwoordig, waarvoor ik vertrok bij een inzicht dat ik opdeed toen ik zelf in de middelbare school zat. We lazen in het vijfde of zesde middelbaar een Latijnse tekst waarin de auteur jammerde over 'de jeugd van tegenwoordig', die niet in staat was respect te tonen, kennis miste en niet veel goeds beloofde voor de toekomst van de mensheid. Welke tekst het precies was heb ik zelfs met de hulp van mijn toenmalige lerares Latijn niet kunnen achterhalen, er bleken meerdere auteurs in aanmerking te komen, meerderen hadden zich twee millennia of langer geleden honend uitgelaten over de jongere generatie. Wat ik toen begreep was dat je leeftijd je beeld van de jeugd nogal kleurt. En dat dat altijd zo geweest is. Mijn zeventienjarige zelf nam zich voor levenslang aan die leeftijdsgebonden vooringenomenheid te proberen te ontsnappen.

In 2023 werkte ik aan mijn toneeltekst voor de voorstelling Wunderbaum speelt live (online gaat het mis). Wunderbaum, het acteursgezelschap waarvoor ik sinds 2009 geregeld werk, kwam naar mij met de vraag een stuk te schrijven voor elf acteurs, waarvan zes middelbare scholieren of nog niet lang geleden afgestudeerde jongeren. Het stuk zou moeten handelen over het online leven van de jongere generatie, en wellicht ook, zo beseften we meteen, over het online leven van onze eigen generatie, die van hun ouders. Het werken met middelbare scholieren vulde me eerlijk gezegd met een lichte paniek – zouden deze beginners mijn ritmisch uitdagende tekst wel aankunnen? Mijn ongerustheid werd overigens totaal weggenomen nadat ik hen tijdens een repetitie had aanschouwd. Ze hielpen me de jongerentaal die ik in de tekst gebruikte scherp te stellen. Het is een heerlijk gevoel te beseffen dat er telkens weer, in elke generatie, nieuw artistiek talent opbloeit, en dat de kunsten daarom zullen blijven bestaan.

Tijdens de voorbereidende fase – waarbij twee acteurs en ik middelbare scholieren interviewden over hun smartphone-gebruik – deed ik nog een nieuw inzicht op, dat ik in feite al even frappant en grappig vond als dat naar aanleiding van de klagende Romeinen. Meer dan één leerling was van mening dat hun eigen generatie over het algemeen verantwoordelijk met sociale media en schermtijd omging, maar constateerde dat dit voor de jongere generatie, de kinderen die nu een jaar of acht of tien waren, echt niet meer het geval was. Mijn plusdochters had ik eerder iets soortgelijks horen beweren. 'Na ons de zondvloed,' denkt elke generatie blijkbaar al heel jong.

Ik ben sinds mijn debuut in 2003 vaak op bezoek geweest in scholen en dat is me op een tweetal keren na goed bevallen. The Battle of the Books was daar zeker geen uitzondering op. Wat een groots opgezet project was het! Hulde aan Gaea Schoeters, de Bibliotheek van Sint-Niklaas en de leerkrachten om er samen iets van te maken. En de leerlingen zelf natuurlijk, die opvallend beheerst op me overkwamen, wat velen er gelukkig niet van weerhield me hun voorbereide vragen te stellen voor een grote groep.

Wat een luxe aan faciliteiten ook aan de Broederschool Humaniora. Ik bedoel niet enkel de tot cultuurtempel omgevormde kerk waar ik drie lezingen hield, maar ook, vooral, het feit dat je hier het keuzevak 'Lezen' kunt volgen. Hoe verheugd zou mijn zeventienjarige zelf daar over geweest zijn! Met bijzonder sterke jonge lezers sprak ik tijdens dat vak over de klassieker die ik had aangebracht (Een revolverschot van Virginie Loveling). Sommigen ontmoette ik opnieuw toen ik op hun uitnodiging een cameo speelde in hun verfilming van een van mijn korte verhalen.

En terwijl ik deze gelegenheidscolumn op papier zet, is het nog niet afgelopen. Ik kijk uit naar de finale 'battle', en dan in het bijzonder naar de vele manieren waarop de aangeboden literatuur in andere verschijningsvormen is gegoten door de leerlingen. In deze oorlogszuchtige tijden had ik zelf misschien een iets minder combattieve omschrijving gekozen om het feest waar we samen naartoe hebben gewerkt te omschrijven, maar het wordt vast een gemoedelijk en inspirerend gebeuren. Laat ons in tijden waarin al wat makkelijk te meten valt voorrang krijgt, waarin waarde en winst synoniemen moeten zijn en mensen voor alles in een concurrentieel verband tegenover elkaar worden geplaatst, inzien dat er andere waardeschalen bestaan, en wat die ons kunnen geven. Een leerling uit een van de grote groepen vroeg me wat mijn voorkeur had: film en series, of boeken. Ook de genres hoeven echter geen strijd met elkaar aan te gaan. Zeker wordt onze aandacht aan steeds meer keuzemogelijkheden onderworpen, maar dat betekent ook dat wie een oog voor schoonheid ontwikkelt, zal ontdekken dat er steeds meer en meer te ontdekken valt. Er zal tijdens jullie leven geen moment komen waarop de schoonheid op is, dat denk ik jullie toch echt met zekerheid te kunnen beloven.

Blijf lezen, en kijken, en luisteren, blijf tijd vrijmaken voor het ontdekken van culturele productie van vroeger en nu, van hier en elders. Want al die tegenstrijdigheden en dubbelzinnigheden van onze menselijke aard, al dat wanhopig stemmende spierballengerol en die stuitende platvloersheid in de ruimere wereld, kunnen door de kunsten worden geplaatst en overstemd, al is het maar even, al is het intiem. Geloof ik dat kunst de wereld kan redden? Ik vind het interessanter erbij stil te staan dat ze mij kan redden, dat ze dat meermaals heeft gedaan.

En dat ik geloof niet de enige te zijn.

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginie Loveling

03.03

Ideeën pitchten aan de leraars Nederlands Mw. Van Oost & Mw. Coupé. Ze geven nog waardevolle feedback en suggesties.

10.03

3de samenkomst met Annelies Verbeke; online stavaza en afspraken voor de opdrachten en de filmopnamedag in Gent

23.03

Filmopnamedag in Gent met Alice & Annelies & de Lijn

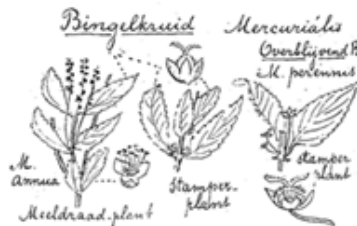
Virginie Loveling en de natuur

Ik heb het boekje gelezen en enkele notities gemaakt. Om jullie vraag te beantwoorden: alle vermelde planten bestaan nog steeds (ze zijn dus niet uitgestorven). De naamgeving is uiteraard soms veranderd.

ENKELE BEMERKINGEN:

- Er wordt vaak gebruikgemaakt van algemene soortgroepnamen. Dat zijn namen van plantengroepen zonder specifieke aanduiding van de soort (zo bestaan er bijvoorbeeld meerdere soorten bingelkruid: **Bingelkruid**,

Nachtschade, **Kruiskruid** (blz. 19). Verder worden vermeld: **lelie**, **biezen**, **klaver**, **palm** en **kamille**. (resp. blz. 34, 42, 64 & 85 & 135, 89)

- Opvallend is het grote aantal exotische plantensoorten voor die tijdperiode (dat had ik niet verwacht). Dit zijn soorten die niet inheems zijn in België, maar elders vandaan geïmporteerd werden. Soms wordt ook de Latijnse soortgroepsnaam gebruikt. Zo is er sprake van **kerslaurier**, **pioen**, **houtpioen**, **aspidistra**, **dracaena**, **blauwe en rode anemonen** en **dahlia's** (blz. 36, 58, 80 & 160, 80, 152, 171)

- Alle boomsoorten (**els**, **eik**, **perenboom**, **appelboom**, **linde**, **spar**, **vlier**, **hazelaar** ...) hebben nog exact dezelfde naamgeving als vandaag, met uitzondering van de moerbei, die consequent vermeld wordt als "**moerbezieboom**" (blz. 51, 83, 85, 171 ...).

- Er komen ook veel planten voor die gelinkt zijn aan de landbouw (**groeningen**; **erwten**; **vlas**; **tarwe**; **aardappel**, **beetwortel** ...).

- Op blz. 20 worden "**menthe**" en "**citronelle**" gebruikt, de Franse namen voor munt en citroengras. Dit is de enige keer dat er sprake is van verfransing bij plantennamen.

- Verder worden er veel oude benamingen gebruikt die ik zelf niet kende (blz. 51, 83, 85, 171 ...: **moerbezie** = **moerbei**; blz. 40: **groeningen** = variëteit van **aardappel**; blz. 62: **beetwortel** = **suikerbiet**; blz. 80: **witte jenevers** = **aalbes**; blz. 92: **rode jenevers** = **jeneverbes?**; blz. 97: **eulekens** = een **papaversoort**, vermoedelijk **klaproos** of **slaapbol**).

- De leukste passage vind ik persoonlijk op blz. 45 (en ook nog eens op blz. 152): "**De muurnachtegaal**, **schoorsteen-nachtegaal**, **het roodkeeltje**, **de schaapekster**, **'l'oiseau de mort**."

Dit zijn allemaal zeer oude benamingen voor een **roodborstje** (dat heb ik moeten opzoeken, ik had deze benamingen nog nooit eerder gehoord).

Roeland De Wilde - Leerkracht Wetenschappen-Wiskunde

24.03

Gastles Jelle Mels voor KZM 'Leesgang':

Jelle Mels, journalist bij Karrewiet, komt op bezoek in de keuzemodule 'Leesgang'. De leerlingen kregen de kans om van een meesterinterviewer de kneepjes van het vak te leren: hij vertelde hoe ze goede vragen kunnen bedenken, dat er toch ook domme vragen bestaan in een interview (natuurlijk niet bij het leren), dat het belangrijk is om door te vragen en dat dat enkel kan als je goed luistert.

De leerlingen ondervonden aan den lijve dat ze niet zo nauwkeurig luisteren als ze zelf wel denken, zelfs als ze echt hun best doen. Ze hoorden het eens van een andere (professional) hoe belangrijk een verzorgde taal is en dat beleefdheid en voorbereiding de geïnterviewden een veiliger gevoel geven. Kortom de leerlingen zijn klaargestoomd voor een interessant diepte-interview met Annelies Verbeke op 27 april

07.03

bezoek, scouting locatie bij Wilma & Johan & afspraken voor opnamedag

17.04

Opnamedag in de Grote Peperstraat

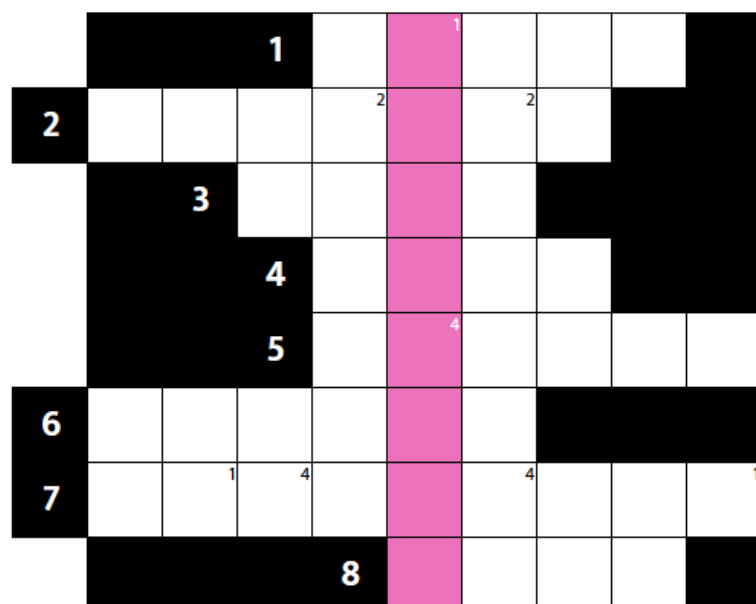
20.04

tweede opnamedag trailer Een revolverschot

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginie Loveling

Puzzel

1. Taalvereniging waar Annelies lid van is
2. Deel van de titel van deze verhalenbundel van Annelies: "... gras"
3. Stad waar Annelies heeft gestudeerd
4. Tweede roman van Annelies
5. Bekendste boek van Annelies
6. Schrijverscollectief mede opgericht door Annelies
7. Verhalenbundel met Bus 88
8. Recentste boek van Annelies genaamd: "Koude ..."

Woordzoeker

V E R O N D E R S T E L L I N G E N
A P A T R I C K X Y Z Q W E R T Y U
N K O U D E S O E P B V I S S E N I
N G E U S A S D F G H J K L Z X C V
E V E R B E K E M N B V C X Z A S D
L A N N E L I E S P O I U Y T R E W
I G E E S T E N L K J H G F D S A Q
E S L A A P M N B V C X Z L K J H G
S V E R L I E Z E N Q W E R T Z U I

Te zoeken woorden:

- Verbeke
- Annelies
- Koude soep
- Geus
- Patrick
- Veronderstellingen
- Geesten
- Vissen
- Slaap
- Verliezen

Dankjewel

Annelies Verbeke, Jelle Mels, Alice Van Trigt, Johan & Wilma De Vos, Wieneke Coupé, Annelies Van Oost, Saskia De Cock en haar PO-leerlingen, Roeland De Wilde, Judith Cappaert, Elke De Belder, alle leraars Nederlands van de bovenbouw, onze directeur Mr Delange, Toon, Sophie, Fatima & Karel van het secretariaat, Katherine & Wendy van de Bib, Mia Mortier, de leerlingen van de keuzemodule 'Leesgang, lees het lekker zelf' en... De Lijn

'Als iemand jarenlang struikelt, verbaast de val toch' - Virginia Loveling

Battle of the Books

de
Bib
Sint-Niklaas

'Battle of the Books' is een leesbevorderingsproject van cultuurbassadeur @gaeaschoeters en het team van Bibliotheek Sint-Niklaas, mogelijk gemaakt door @stadsintniklaas en @literatuurvlaanderen.

Dit is een uitgave van Scholen Da Vinci naar aanleiding van Battle of the Books. In deze editie worden de boeken *Kaas* van Willem Elsschot en *Ik ga naar de Schapen* van Marieke De Maré behandeld.

Wat brengt topauteurs
@annelies_verbeke_auteur,
Angelo Tijssens en
@mariekedemare_naar
Sint-Niklaas?
Onze 'Battle of the Books'!

Bij dit scholenproject nemen ze de leerlingen van @scholen_villa_da_vinci, @scholen_forum_da_vinci en @broederschool_humaniora mee op avontuur in de wereld van de literatuur. Een schooljaar lang duiken de auteurs samen met alle leerlingen van de derde graad in één van hun eigen boeken en in een klassieker van Elsschot, Woolf of Loveling.

Maar het blijft niet bij lezen alleen: via een reeks uitdagingen wekken de scholen de boeken tot leven, ook buiten de schoolpoort, zodat de leesmicrobe zich steeds breder door onze stad zal verspreiden.

Aan het einde van het schooljaar zal er ook een echte 'Battle of the Books' plaatsvinden, waarbij de teams voor hún boek zullen strijden!

5 BK, 6BK en 7 VBJ van
Scholen Da Vinci lezen

Kaas van Willem Elsschot
en *Ik ga naar de Schapen*
van Marieke De Maré.

Met dank aan

”

“Het kan alleen maar verrijkend zijn, dat jongeren zelf leren nadenken over hun leven.”

INTERVIEW met Marieke De Maré

Tekst TVBJ / Beeld SBK

Marieke De Maré is een Vlaamse schrijver en theatermaker. Ze studeerde drama aan het Herman Teirlinck Instituut in Antwerpen. Ze geeft les aan kunstacademies en werkt vaak met taal, zowel gesproken als geschreven. Haar carrière begon in het theater, waar ze speelde, schreef en voorstellingen maakte. Ze werkte samen met verschillende theaters, muzikanten en culturele organisaties. Ook maakte ze verhalen voor de radio. In haar werk gebruikt ze eenvoudige woorden, maar ze zegt er heel veel mee. Stilte speelt daarbij een belangrijke rol. In 2020 verscheen haar eerste roman *Bult*, gevolgd door *Ik ga naar de schapen* in 2024. Sinds 2023 is ze stadsschrijver van Brugge en verzamelt ze samen met Lara Taveirne verhalen van inwoners van de stad.

Voor Battle of The Books, een project van de Bibliotheek Sint-Niklaas kreeg Marieke een groep leerlingen toegewezen uit de derde graad dubbele finaliteit van Scholen Da Vinci. Ze mocht 2 boeken uitkiezen om samen met de leerlingen te lezen en te bespreken. Ze koos voor *Kaas* van Willem Elsschot en voor haar tweede roman *Ik ga naar de Schapen*.

Waarom koos je voor *Kaas*?

Wel, het ding is, ik had mijn boek *Ik ga naar de schapen* gekozen en daarom wilde ik eigenlijk een boek uit de literatuurgeschiedenis dat neigt naar de inhoud van mijn boek.

Ook al zijn het heel verschillende boeken, er zijn ook veel gelijkenissen. Ze zijn allebei dun, ik wou geen klepper van 500 pagina's geven, dat hadden de jongeren minder leuk gevonden.

Ik heb *Kaas* vooral gekozen, omdat beide boeken tussen de lijnen spreken. Je moet het verhaal lezen en je moet met het verhaal iets doen, want *Kaas* dat is gewoon over een man die een kaasfabriek opstart, maar waar gaat dit boek nu echt over? Het hele idee dat er veel informatie tussen de lijntjes

staat geschreven, sprak mij aan.

Het boek gaat ook over de gewone dingen des levens. Het gaat over de gewone mensen, Frans Laarmans heeft nog weinig meegemaakt in zijn leven en er overkomt hem eens iets groots. Dat vind ik zo interessant. Ik schrijf en lees het liefst over gewone mensen.

Wat vind je van de ontvangst van *Kaas* bij jongeren?

Ik had de vraag gesteld: “Wie vindt *Kaas* eigenlijk een mooi boek?” en er was maar één iemand die haar hand opstak.

Toen hebben we er in de groep over gebabbeld en merkte ik dat veel jongeren enkel het verhaaltje lezen, ze zijn niet tussen de zinnen aan het lezen of verder aan het nadenken. We hebben dat daarnet in de workshop ook geoefend, maar jongeren moeten verder denken: “Wat doet een verhaal met mij?”

Wat herken ik daarin? Hoe zou dat in mijn familie zijn? Zijn er mensen in mijn familie die doen alsof?” Zoals een Laarmans, die uit zijn comfortzone treedt. Ik koppel dat graag terug aan de jongeren en stel ze dan de vraag: “Hebben jullie

Ik heb *Kaas* vooral gekozen omdat beide boeken tussen de lijnen spreken. Je moet het verhaal lezen en je moet met het verhaal iets doen.

ook soms het gevoel dat jullie uit je comfortzone moeten treden om de ander te plezieren of om mee te lopen? Om te doen alsof?” Ik probeer het verhaal door te trekken naar het echte leven, waardoor ik hoop dat jongeren het boek meer gaan appreciëren.

Door de taal weten we ook dat dit een boek is uit het verleden, we kunnen in de geschiedenis duiken en ervaren hoe het vroeger was. Ik ben benieuwd hoe het er in de toekomst zal uitzien en wat zij dan zullen denken over 2026.

Wat is je gevoel bij dit project?

Ik vind het een superleuk project! *Battle of the Books*, het is een geweldige titel. We gaan samen met jongeren de Battle aan. Niet enkel tussen de boeken, maar het is ook een strijd met jongeren die niet graag boeken lezen. Lezen is niet het favoriete tijdverdrijf onder jongeren. Ik vind dat het project een pad vormt om te praten over de dingen des levens, dat is toch leuk? Het kan alleen maar verrijkend zijn, dat jongeren zelf leren nadenken over hun leven. Doen ze soms alsof? Liegen ze soms? Doen ze zich beter voor dan ze eigenlijk zijn? Dat ze daar dieper over nadenken en reflecteren, is eigenlijk het doel.

Wat vond je van de samenwerking?

Ik vond de samenwerking heel fijn! Ik wil niet overdreven positief zijn, maar ik heb al eerder gezegd dat jullie een heel leuke school hebben. Hier hangt een bevlogenheid en openheid. De leerlingen willen luisteren en meedenken. Ik vond dit heel amusant. De jongeren waren enthousiast en dachten mee tijdens de lezingen. Het is een open school, met open leerlingen en leerkrachten. Alles verliep ook op een volwassen manier, de jongeren zijn mentaal erg rijp voor hun leeftijd. De jongeren gaven een geïnteresseerde indruk. Ik hoop dat deze ervaring ook bij de leerlingen blijft hangen. Waar zijn de schapen en hoe gaat het met hen?

De schapen bestaan niet echt. Ik heb thuis geen schapen, maar ik hou erg veel van dieren. Beide grootouders hadden een boerderij, dus ik ben opgegroeid tussen diertjes. Ze hadden schapen, koeien, geiten... Dat voel je misschien in het boek, dat ik ergens een voeling heb met dieren. Ik kan niet fysiek naar de schapen gaan, maar ik kan in mijn gedachten wel altijd naar de schapen.

Wat als je ziek wordt, angstig bent of met grote levensvragen zit? Tijdens een uitstap naar het UZ Gent ontdekten leerlingen van rooms-katholieke-, islamitische godsdienst en zedenleer dat zorg in een ziekenhuis veel verder gaat dan medische behandelingen. Ze maakten kennis met de interlevensbeschouwelijke pastorale werking, waar aandacht is voor de mens achter de patiënt. Deze uitstap sloot mooi aan bij het maken van een literaire podcast rond Kaas van Willem Elsschot en Ik ga naar de schapen van Marieke De Maré.

Zorg die verder gaat dan pillen en pleisters

WEETJE

Wat doet een consulent in het ziekenhuis?

Een consulent...

- luistert naar patiënten, familieleden en soms ook personeel
- biedt gesprekken aan over angst, lijden, verlies en levensvragen
- werkt vanuit een levensbeschouwing (bv. islam, vrijzinnig humanisme of christendom)
- helpt mensen woorden geven aan wat hen bezighoudt
- kan rituelen aanbieden (zoals zegeningen, communie of gebed), als de patiënt dat wil
- oordeelt niet en geeft geen pasklare antwoorden

Een consulent zorgt niet voor het lichaam, maar voor wat er vanbinnen leeft.

Deze uitstap paste perfect in het breder project: “Battle of the Books”. Voor de podcast interviewde **Lily Laroy** leerkracht godsdienst **Lucrèce Ongenaert**, die zelf actief is in pastorale werking in haar parochie.

De centrale vraag: **hoe krijgen kwetsbaarheid, stilte en zingeving, zo herkenbaar in literatuur, een plaats in de echte wereld?**

Tijdens het bezoek ontmoetten de leerlingen drie consultants vanuit verschillende levensbeschouwingen: islam, vrijzinnig humanisme en christendom. Ondanks hun uiteenlopende achtergronden viel één ding meteen op: **luisteren staat centraal.**

De islamitische consultant sprak vooral over rouwzorg. Hij benadrukte dat rouw niet alleen te maken heeft met

de dood, maar ook met ziekte, verlies van zelfstandigheid of scheiding. Rouw verdwijnt nooit volledig, maar kan wel draaglijker worden wanneer er ruimte is om erover te spreken.

De vrijzinnige consultant focust op gesprekken zonder rituelen. Autonomie staat centraal: mensen zoeken zelf betekenis en perspectief, zonder een beroep te doen op God of geloof.

In de kapel van het ziekenhuis vertelde de katholieke pastor over kwetsbaarheid, angst en hoop. Rituelen zoals communie, zegeningen of eenvoudig aanwezig zijn kunnen mensen rust geven. Ze gaf een definitie van spiritualiteit die bij veel leerlingen bleef hangen:

“Wat jouw ogen doet blinken, dat is spiritualiteit. Wat je uit je bed doet opstaan.”

Die woorden sluiten opvallend goed aan bij de gelezen boeken. In *Kaas* zwijgt Frans Laarmans over zijn falen, en in *Ik ga naar de schapen* draait alles rond nabijheid en wat niet gezegd wordt. Net zoals in het ziekenhuis zijn er geen makkelijke antwoorden, maar wel mensen die luisteren.

De uitstap en de podcast maakten duidelijk: **soms begint echte zorg gewoon met er zijn.**

DE LEERLINGEN VAN 5BK
BESTUDEERDEN DE
PERSONAGES UIT HET
BOEK KAAS VAN
WILLEM ELSSCHOT.
WIE ZIJN ZE? WAT DRIJFT
HEN? ZIJN ZE ZICHTZELF?
SPELEN ZE EEN ROL?

COLOFON

Werken mee aan deze editie:

De leerlingen van 5 BK, 6BK en 7VBJ,
Kristel Van Audenaeren, Lucrèce
Ongenaert, Charlotte D'Eer en Ilse Bats

Van boek tot battle:

ons traject richting Battle of the Books

In de aanloop naar Battle of the Books volgden we met verschillende klassen een creatief traject waarin lezen, spreken en samenwerken centraal stonden. Dat traject bestond uit drie bezoeken van schrijfster **Marieke De Maré** en een workshop interviewtechnieken van **Jelle Mels**, journalist bij Karrewiet. We waren niet alleen bezig met de boeken, maar ook met de verhalen.

Personages als proces

Tijdens haar eerste bezoek gaf **Marieke De Maré** een lezing over haar boek en haar manier van schrijven. Ze vertelde dat haar personages niet vooraf helemaal vastliggen. Integendeel, ze ontwikkelen zich tijdens het schrijfproces. Marieke leert haar personages zelf stap voor stap kennen, terwijl het verhaal vordert. Daardoor voelt schrijven voor haar aan als een zoektocht, waarbij ze soms zelf verrast wordt door wat een personage doet of zegt. Dat maakt duidelijk dat een verhaal niet altijd volgens een strak plan ontstaat, maar ook mag groeien.

Ideeën uit verschillende vakken

Tijdens haar tweede bezoek was Marieke De Maré een inhoudelijke inspiratiebron, maar de concrete projectideeën kwamen vanuit de school en de verschillende vakken. Kunstleerkracht Ilse Bats en 5BK bedachten samen een modeshow met de personages van *Kaas*. In overleg met godsdienstleerkracht Lucrece Ongenaert werd een uitstap naar de pastorale werking van UZ Gent, die thematisch aansluit bij *Kaas* en *Ik ga naar de schapen*, in de schijnwerper gezet. Daarnaast werkten de leerkrachten Nederlands Charlotte D'Eer en Kristel Van Audenaeren met hun klassen aan artikels en een podcast. Tijdens de brainstormsessie kwamen al deze ideeën samen en werd het traject verder afgestemd.

Theater als oefening in expressie

Het derde bezoek verliep volledig anders en vooral heel actief. Marieke gaf ons een workshop met theatertechnieken, waarbij het lichaam centraal stond. We begonnen met eenvoudige maar uitdagende oefeningen, zoals door de ruimte stappen als robots: zonder te lachen en met aandacht voor hoe je beweegt. Het tempo ging steeds hoger, wat veel concentratie vereiste.

Daarna mochten we één voor één naar voren stappen, onze naam zeggen en vervolgens een duidelijke leugen vertellen – luid, strak en vol overtuiging. Hoe absurder, hoe beter.

“Ik ben Renée en ik ben een boom!”

“Ik ben Fran en ik eet clowns!”

In een volgende ronde moesten we die leugen ook met beweging ondersteunen. Zo merkten we hoe woorden en lichaam samen een personage kunnen vormen.

We sloten af met stellingen over onder andere faalangst, uitstelgedrag en jezelf beter voordoen dan je bent. Twijfelen mocht niet: enkel ja of nee. Dat leidde tot een gesprek over sociale media, verwachtingen en het verschil tussen liegen en een leugentje om bestwil. Wanneer speel je een rol, en wanneer ben je echt jezelf?

Een samenhangend traject binnen Battle of the Books

Samen vormden deze workshops en bezoeken één samenhangend traject in aanloop naar Battle of the Books. We werkten niet alleen aan leesvaardigheid, maar ook aan spreken, luisteren, samenwerken en kritisch nadenken. Door literatuur te combineren met theater en journalistiek ontdekten we dat verhalen op veel verschillende manieren tot leven kunnen komen.

Interviewen: luisteren en doorvragen

Naast het traject met Marieke kregen we ook een workshop interviewtechnieken van **Jelle Mels** van Karrewiet. Hij legde uit wat een goed interview nodig heeft: voorbereiding, duidelijke vragen en vooral goed luisteren. Volgens Jelle is een interview een gesprek waarin respect en vertrouwen belangrijk zijn. Hij gaf erg interessante tips en leerde de leerlingen goed het verschil tussen open en gesloten vragen. Met een interessante oefening leerden we zelfs bij hoe ruis werkt

VACATURE

Vacature voor de kaashandel van Laarmans.
DE G.A.F.P.A.
(General Antwerp Feeding Products Association)
ANTWERPEN

Internationaal georiënteerde Groothandel in
voortreffelijke binnen- en buitenlandsche KAAS-
SOORTEN, van onbetwistbare ernst

Wenscht aan te werven:

EEN VERTEGENWOORDIGER
(met karakter)

gevestigd of bereid zich te vestigen
in de provincie,
voor het bezoeken van kruideniers, winkeliers
en andere verdelers van voedingswaren.

De aangestelde persoon zal:

- zelfstandig werken
- veel reizen
- weerstand ondervinden
- en niet steeds begrepen worden

Vereischt:

- onwankelbaar geloof in het product
- een zekere spreekvaardigheid
- een goede regenjas
- en het vermogen beleeft te blijven bij herhaald
weigeren

Aangeboden:

- degelijke commissie
- vooruitzichten bij daadzame medewerking
- een ernstige betrekking
in een bloeiende onderneming

Brieven met volledige inlichtingen
Sollicitanten gelieven te schrijven
onder kenwoord:
“KAAS”
aan het bureau dezes blads.

TE ZALIGER GEDACHTENIS
van

Marie-Louisa Ida Sneyders

Echtgenoot van
dokter François Laarmans

Geborten te Antwerpen den 6 Februari 1851
en godvruchtig overleden te Antwerpen, den
15 maart 1933, na de laatste H. Sacramenten
de stervenden te hebben ontvangen.

*Zij was haar hele leven gediensig. Zij was lid
van de Kaholieke vrouwengilde
van Sint-Andries.*

In eenvoud van leven, in geduld gesterkt door
het geloof, zachtmoedig gestorven na een stille
ouderdom, voorzien van de laatste H. Sacra-
menten der Kerk. Zij was een stille steun in het
huis, getrouw in plicht en toewijding, en droeg
haar lot met berusting en vertrouwen in Gods
heilige wil.

Dit melden haar kinderen, kleinkinderen en
familie

Heer vol van genade bidt voor ons

(Drukkerij J.E. Buschmann – Antwerpen)

Verdrietig maar dankbaar
nemen wij afscheid.

Ida De Smet
31.05.1933 - 10.10.2024

Simone en Andrej
Tove

*De laatste groet wordt gebracht in intieme kring
aan de schapenstal waar Ida een plekje zal krijgen
bij de natuur.*

Geen bloemen, noch kransen

Battle of the Books

de
Bib
Sint-Niklaas

'Battle of the Books' is een leesbevorderingsproject van cultuurbassadeur @gaeaschoeters en het team van Bibliotheek Sint-Niklaas, mogelijk gemaakt door @stadsintniklaas en @literatuurvlaanderen.

Dit is een uitgave van Scholen Da Vinci naar aanleiding van Battle of the Books. In deze editie worden de boeken *Mrs Dalloway* van Virginia Woolf en *Het einde van de straat* van Angelo Tyssens behandeld.

Nadat heel 5 doorstroom *Het einde van de straat* van Angelo Tyssens had gelezen, kregen we een nieuwe uitdaging van onze auteur voorgeschoteld: *Mrs Dalloway*!

Virginia Woolf schreef *Mrs Dalloway* in de jaren na WOI. In de modernistische roman bracht ze talrijke thema's naar voor. Wij focusten in verschillende lessen op een aantal elementen.

NEDERLANDS

Tijdens de literatuurlessen maakten we kennis het leven van Woolf, lazen we en analyseerden we de beroemde openingspagina en bestudeerden we hoe Michael Cunningham met *The Hours* een indrukwekkend eerbetoon aan de schrijfster en haar boek bracht. Dat resulteerde onder meer in een sfeerscheppend filmpje waarin de deuren uit hun hengsels werden gehaald.

GEDRAGSWETENSCHAPPEN

De leerlingen van humane wetenschappen wisten bovendien hun leerkracht gedragswetenschappen aan boord te krijgen en zij herorganiseerde haar lessen zo dat PTSS vanuit de fragmenten over het personage Septimus werden bestudeerd. Die lessen resulteerden in essays, wetenschappelijke artikels en een aantal creatieve opdrachten.

LICHAMELIJKE OPVOEDING

Tijdens WOI ontwikkelde Joseph Pilates, een Duitse bokser die in Engeland in een interneringskamp zat, een reeks rek- en strekoefeningen om de fysieke en mentale conditie van zijn medegevangenen te verbeteren. Pilates bleek ook efficiënt voor patiënten met shellshock. Tijdens de lessen LO gingen onze leerlingen zelf aan de slag met Pilatesoefeningen.

Tenslotte ging ook de afdeling Woordkunst-drama aan de slag met het boek. Hun performance zien jullie op het podium.

**5 doorstroom van
Scholen Da Vinci leest
Mrs Dalloway van
Virginia Woolf en
Het einde van de straat
van Angelo Tyssens.**

Met dank aan

Hoe beïnvloedt PTSS de structuur en functie van de hersenen?

Neurologie van de posttraumatische stressstoornis (PTSS)

Tekst JEFF, NOAH, ARIANNE en NOOR

De posttraumatische stressstoornis (PTSS) is een psychische aandoening die kan ontstaan na een ingrijpende gebeurtenis in het leven. Mensen met PTSS ervaren vaak klachten zoals angst, herbelevingen en slaapproblemen. Hoewel deze symptomen vooral psychologisch lijken, heeft PTSS ook een invloed op de werking van de hersenen.

Bij emotionele, geheugen- en stressreacties functioneren bepaalde hersengebieden van mensen met deze stoornis anders, wat dus ook hun gedrag en gevoelens kan beïnvloeden. In dit onderzoek behandelen we de centrale vraag: “Hoe beïnvloedt PTSS de structuur en functie van de hersenen?” Om onze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, is het belangrijk om eerst te begrijpen hoe de hersenen normaal functioneren bij stress en emoties. Een belangrijk hersengebied is de amygdala, die betrokken is bij het herkennen van gevaar en het opwekken van angstreacties. Daarnaast speelt de hippocampus een rol bij het opslaan en ordenen van herinneringen. De prefrontale cortex zorgt voor het reguleren van emoties en helpt bij het nemen van weloverwogen beslissingen. En als laatste speelt het Broca-spraakcentrum een rol, dat verantwoordelijk is voor het omzetten van gedachten en gevoelens in woorden. Het helpt ons dus om te spreken en ons duidelijk uit te drukken.

Bij mensen met PTSS functioneren deze hersengebieden anders.

De amygdala is vaak overactief, waardoor iemand sneller angst ervaart, zelfs in situaties die niet gevaarlijk zijn. Tegelijkertijd werkt de hippocampus minder goed, wat kan leiden tot problemen met het verwerken van herinneringen. Ook heeft de prefrontale cortex minder controle over de amygdala waardoor het moeilijker wordt om de impulscontrole te reguleren. Een andere mogelijke verklaring, al minder vaak

benoemd, is dat het Brocaspraakcentrum tijdens of vlak na het trauma minder actief kan worden, waardoor het voor iemand moeilijker wordt om gedachten en gevoelens onder woorden te brengen.

Wat is PTSS?

Zoals bekend ontstaat een posttraumatische stressstoornis (PTSS) niet zomaar. De aandoening ontwikkelt zich na een ingrijpende of schokkende gebeurtenis, waarbij iemand een hevige en langdurige psychische reactie ervaart. Daarbij is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen acute stressreacties en posttraumatische stressreacties. PTSS behoort tot die laatste categorie. Maar wat is nu precies het verschil tussen beide?

Acute stressreacties = normale reacties op traumatische gebeurtenissen. Er is niet altijd medische hulp nodig en het trauma is meestal al op korte termijn verwerkt.

Posttraumatische stressreacties = stressreacties die je dagelijkse leven en sociaal functioneren belemmeren. De stressklachten zijn hevig en gaan niet vanzelf voorbij, er is dus medische hulp bij nodig. Er zijn verschillende soorten gebeurtenissen die kunnen bijdragen aan het ontstaan van een posttraumatische stressstoornis.

Voorbeelden hiervan zijn: Slachtoffer/getuige zijn van een ongeval, verlies van een dierbare, oorlogssituaties, slachtoffer/getuige zijn van geweld of verkrachting, gepest worden, zware behandeling voor ziekten,...

Wat kan je zelf doen? / Wat kan de arts doen?

Je zoekt best medische hulp wanneer er sprake is van PTSS, maar er zijn natuurlijk ook een aantal zaken die je zelf kan aanpakken vooraleer je hulp zoekt bij deskundigen, zoals: Zorg goed voor jezelf (= slaap voldoende, eet gevarieerd, ontspan genoeg, ...). Vermijd alcohol en drugs. Zoek steun bij anderen, lotgenoten weten best goed waar je door moet.

De aandoening ontwikkelt zich na een ingrijpende of schokkende gebeurtenis, waarbij iemand een hevige en langdurige psychische reactie ervaart.

...maken', en hij keek naar het water met een blik die ze in zijn ogen had
...bij ging, of een bus.

TRAUMA

Toch kon hij, als hij het wilde, *gelukkig* zijn

Dit is krankzinnig, dit is *VERS*

Hij was

'Ik ga

...e lang

Bij een traumatische gebeurtenis biedt de zorgverlener een luisterend oor en legt uit welke reacties normaal zijn tijdens het verwerkingsproces. Indien nodig wordt de patiënt doorverwezen naar gespecialiseerde hulp. Traumagerichte psychotherapie, zoals EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing) en cognitieve gedragstherapie, kan naast medicatie aanzienlijk helpen bij het verminderen van klachten en het verwerken van het trauma. Daarnaast kunnen hobby's en creatieve activiteiten, zoals tekenen, muziek, schrijven of andere vormen van expressie, ondersteunend werken bij het verwerkingsproces doordat ze helpen emoties te uiten en spanning te verminderen. Aanvullend kunnen slachtoffers terecht bij de slachtofferhulpdienst van het CAW, die gratis en vertrouwelijk emotionele, praktische en juridische ondersteuning aanbiedt.

Wie krijgt posttraumatische stress?

Een stressreactie kan voorkomen bij iedereen, ongeacht leeftijd, ook bij kinderen. Ze ontstaat na het meemaken of getuige zijn van een traumatische gebeurtenis. De meeste mensen ervaren een tijdelijke stressreactie, maar een kleiner deel ontwikkelt een posttraumatische stressstoornis.

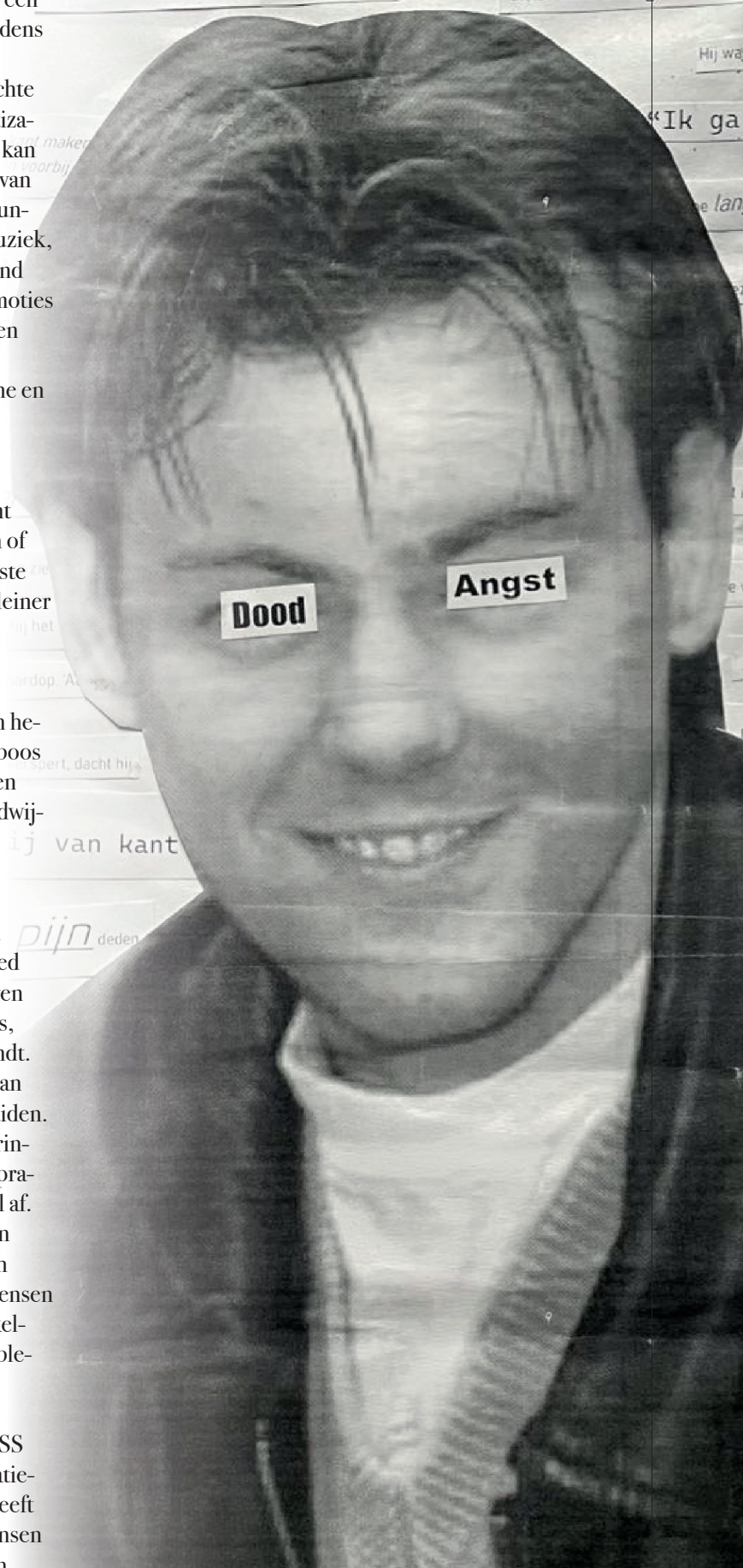
Acute stressreactie herkennen

Na een trauma kunnen mensen prikkelbaar zijn, snel en hevig schrikken, zich minder goed concentreren, sneller boos worden en slechter slapen. Deze reacties zijn normaal en nemen meestal geleidelijk af. In de meeste gevallen verdwijnen de klachten binnen een maand.

Posttraumatische stressstoornis herkennen

Van PTSS is waarschijnlijk sprake wanneer de klachten langer dan vier weken aanhouden en ze een grote invloed hebben op het dagelijks leven. Mensen met PTSS beleven het trauma vaak opnieuw via nachtmerries en flashbacks, waarbij het voelt alsof de gebeurtenis opnieuw plaatsvindt. Daarnaast reageren ze vaak heftig op prikkels die hen aan het trauma doen denken, zoals bepaalde geuren of geluiden. Ze vermijden situaties, plaatsen of mensen die herinneringen oproepen en proberen niet over de gebeurtenis te praten of eraan te denken. Soms sluiten ze zich emotioneel af. Ook kunnen er veranderingen optreden in gevoelens en gedrag, zoals niets meer leuk of interessant vinden, zich isoleren en schuldgevoelens ervaren. Tot slot voelen mensen zich vaak voortdurend gespannen en alert, zijn ze prikkelbaar, hebben ze woede-uitbarstingen, concentratieproblemen en moeite met slapen.

Deze veranderingen verklaren waarom mensen met PTSS vaak last hebben van herbelevingen, angst en concentratieproblemen. Het toont aan dat PTSS een grote impact heeft op het dagelijks leven. Daarom is het belangrijk dat mensen met PTSS tijdig de juiste hulp en ondersteuning krijgen.

LUISTER NAAR ONS

We herinneren ons hoe alles
vroeger vanzelf ging: samen
eten, lachen, plannen maken.
Maar sinds de trauma's hun
sporen hebben nagelaten,
leven we niet alleen met onze
geliefde, maar ook met hen
hen achtervolgt.

Soms worden we wakker door
hun angst, voelen we ons
machteloos. Praten lukt niet
altijd, en het voelt alsof we hen
langzaam verliezen, zelfs
wanneer ze naast ons zitten.
We passen ons aan, nemen
meer op ons, tot we zelf moe
worden.

We lopen soms op eieren,
proberen de rust te bewaren,
ook al voelt die breekbaar. En
toch geven we niet op. In kleine
momenten zien we nog wie ze
zijn.
We leren wat PTSD doet, proberen
geduldig en begripvol te zijn, ook al
falen we soms. We blijven omdat
liefde betekent dat we samen door
het moeilijke gaan.

En we leren ook voor onszelf te
zorgen. Want alles wat we kunnen
we er voor hen blijven zijn en
misschien samen weer dicht
vinden.

In het boek Mrs Dalloway van Virginia Woolf wordt een intens beeld geschetst van wat we nu PTSS (posttraumatische stress-stoornis) zouden noemen, of toen “shell shock”. Via het personage Septimus Warren Smith, een veteraan van de WOI, toont Woolf hoe shell shock toen ervaren werd door de patiënt, hoe deze behandeld werd en hoe de omgeving er mee omging tijdens het interbellum.

Virginia Woolf kampte zelf met depressie en zelfmoordgedachten, ze had stevige stemmingswisselingen tussen manische opwindende en ernstige depressie en zou nu gediagnosticeerd worden met bipolaire stoornis. Dit had ook een directe invloed op haar werk. Naast haar manier van schrijven, “Stream of consciousness”, waarbij de lezer rechtstreeks in de gedachten zit van de personages, zien we ook thema’s als suïcide en de dood in het boek. De zelfdoding van Septimus nadat Dr. Holmes de kamer binnen komt kan je linken met de zelfdoding van Woolf. Zelf was ze bang voor de “behandeling” die haar werd aangeboden, isolatie, en ze wou haar man niet meer belasten met haar ziekte. Ze was, net als Septimus, uitgeput door de strijd tegen de waanzin. Septimus Warren Smith ervaart shell shock door hallucinaties, intense angst en vervreemding van de wereld. Zijn gedachten zijn chaotisch en fragmentarisch, Woolf geeft dit weer via innerlijke monologen.

Septimus zelf ziet dit niet als een ziekte/ aandoening. Hij ziet dit als een overgevoeligheid aan de waarheid. Hij voelt zich zowel schuldig voor de dood van zijn vriend Evans als losgekoppeld van emoties. Dit is in overeenstemming met de symptomen van PTSS: herbeleving, dissociatie en emotionele verdoving. Toch ontbreekt Septimus het gevoel van hoop op herstel en zijn wanhoop groeit omdat hij zijn gevoel niet kan uitdrukken zodat anderen dit begrijpen. Zijn perspectief wordt daardoor ook tragisch; hij zit gevangen in zijn eigen geest en krijgt niet de hulp die zinvol voor hem lijkt.

De naaste omgeving, vooral zijn vrouw Lucrezia (Rezia), ziet dat er iets aan de hand is, maar weet niet wat. Ze voelt zich machteloos en gefrustreerd. Septimus’ gedrag is vreemd, beangstigend en zorgt volgens haar voor sociale isolatie.

De algemene omgeving verwacht van een oorlogsveteraan dat die zich re-integreert in de maatschappij. Het psychisch lijden wordt geminimaliseerd en zelfs genegeerd. Dit leidt tot een groot gebrek aan empathie: Septimus wordt gezien als ‘abnormaal’ in plaats van iemand die psychisch lijdt.

De omgeving focust zich meer op de sociale normen en functionaliteit dan op het innerlijk lijden. Dat zorgt voor een groter isolement bij Septimus en versterkt zijn symptomen.

De artsen in Mrs Dalloway, zoals Sir William Bradshaw en Dr. Holmes, vertegenwoordigen de medische visie van die tijd. PTSS werd toen vaak aangeduid als “Shell Shock”, maar werd niet goed begrepen.

Bradshaw gelooft in “proportie” en “controversie”: patiënten moeten worden teruggebracht naar wat als de norm wordt gezien. Hij biedt Septimus en Rezia een oplossing: isolatie en opname, in plaats van begrip of therapie.

Dr. Holmes gelooft niet in de symptomen en wijst ze af. Patiënten moesten aan zelfgenezing doen en zelf werken aan hun symptomen. Hijzelf toont een neerbuigende houding tegenover zijn patiënten.

Vanuit het hedendaags perspectief is dit problematisch:

- Er is te weinig aandacht voor het trauma en de patiënt

- De patiënt wordt niet gehoord

- De behandeling is eerder controlerend in plaats van ondersteunend

Voor Septimus voelt dit als een bedreiging voor zijn vrijheid, voor hem zijn de hallucinaties geen symptoom van de ziekte, maar een hogere waarheid die de artsen willen uitwissen door isolatie. Dit draagt dan ook bij aan zijn beslissing om uit het raam te springen.

Vandaag wordt posttraumatische stressstoornis erkend als een ernstige en behandelbare aandoening. Er zijn duidelijke vaststellingscriteria en effectieve behandelingen; zoals traumatherapie of medicatie.

De grootste verschillen tegenover 1918 zijn:

- Er is meer begrip en erkenning: PTSS wordt gezien als een aanvaardbare reactie op trauma

- Patiëntgerichte zorg: de beleving en gevoelens van de patiënt staan centraal

- Actieve behandeling: therapieën zoals cognitieve gedragstherapie en EMDR helpen bij het verwerken van het trauma

- Minder vooroordelen: de vooroordelen zijn niet volledig verdwenen, maar er is vooruitgang en er is meer openheid over mentale gezondheid, wat zeer belangrijk is.

Waar Septimus vastzat in een maatschappij die hem niet begreep/ wou begrijpen, zou hij vandaag waarschijnlijk betere ondersteuning gekregen hebben en ook meer kans gehad hebben op herstel.

Mrs Dalloway biedt een vooruitstrevend en kritisch beeld van PTSS aan de hand van 3 perspectieven; de innerlijke chaos van de patiënt, de onmacht van de omgeving (in dit geval vooral Rezia) en de tekortkomingen van de medische wereld in die tijd. Het contrast met vandaag is duidelijk, en toont ook hoeveel vooruitgang er is geboekt in het begrijpen en behandelen van trauma. Tegelijk blijft Virginia Woolfs werk relevant; enerzijds herinnert het ons aan het belang van empathie en het serieus nemen van het psychisch lijden van iemand en anderzijds als kritiek op de medische wereld waarin ze zelf leefde.

BRONNEN

WOOLF, V., Mrs Dalloway, Amsterdam, Ulysses De Bezige Bij, 2021, 194.

Originele versie

WOOLF, V., Mrs Dalloway, Londen, The Hogart Press, 1925, 172.

SHIVELEY, PERL e.a., Traumatic Brain Injury, Shell Shock, and Posttraumatic Stress Disorder in the Military—Past, Present, and Future, internet, 1 april 2026. (https://journals.hrw.com/headtraumarehab/fulltext/2012/05000/Traumatic_Brain_Injury_Shell_Shock_and_10.aspx)

JONES, E. PHIL., e.a. Shell Shock and Mild Traumatic Brain Injury: A Historical Review, internet, 1 April 2026.

(<https://psychiatryonline.org/doi/full/10.1176/appi.ajp.2007.07071180>)

DALSIMER, K., Virginia Woolf (1882-1941), internet, 5 April 2026.

(<https://psychiatryonline.org/doi/10.1176/appi.ajp.161.5.809>)

Wat is Pilates?

Wat is Pilates?

Pilates is een lichaams- en bewegingsmethode die focust op gecontroleerde bewegingen, lichaamshouding, ademhaling, concentratie en lichaamsbewustzijn.

De oefeningen worden meestal rustig en precies uitgevoerd, vaak op een mat of met klein materiaal. Pilates vertrekt vanuit het idee dat lichaam en geest één geheel vormen.

Hoe is Pilates ontstaan?

Pilates werd ontwikkeld door Joseph Pilates (1883–1967).

Joseph Pilates was vaak ziek als kind en verdiepte zich in anatomie, yoga, gymnastiek en oosterse bewegingsvormen.

Tijdens WO I werkte hij met gewonde soldaten en ontwikkelde hij oefeningen voor revalidatie.

Hij noemde zijn methode oorspronkelijk

Contrology > controle over lichaam en geest.

Later werd Pilates populair bij dansers, sporters en in therapie en revalidatie.

Pilates en PTSS (link met psychologie)

Pilates wordt vandaag ook gebruikt als ondersteunende bewegingsvorm bij PTSS (Posttraumatische Stressstoornis).

Waarom Pilates kan helpen:

- Focus op ademhaling > kalmering van het zenuwstelsel.
- Trage, gecontroleerde bewegingen > gevoel van veiligheid en controle
- Verhoogt lichaamsbewustzijn (terug contact maken met het lichaam)
- Werkt stress- en spanning verlagend

lifestyle

Het einde van de straat

Angelo Tyssens

De leerlingen van 5 doorstroom van Villa en Forum Da Vinci analyseerden het boek in groepjes en gaven daarbij ook een blik in hun eigen leeservaring.

Ik denk dat het in deze maatschappij nog heel lastig is om zomaar uit te komen voor je gevoelens. Angelo Tijssens heeft dat in zijn boek op een goede en open manier aangepakt. Hij nam me mee in het verhaal en soms voelde het alsof je er zelf bij was. Hij liet zien dat het helemaal oké is om jezelf te zijn ook al zullen er veel lastige momenten zijn. Ik denk dat veel tieners maar ook volwassenen nog veel van dit verhaal kunnen leren. Want in dit verhaal wordt er de nadruk op gelegd dat je moet accepteren wie je zelf bent en dat daar zeker niks mis mee is. Angelo Tijssens heeft mij in een positieve zin geraakt.

Arianne

We hadden, eerlijk gezegd, niet zo héél veel goede verwachtingen van dit boek ... De titel sprak ons niet echt aan, en het verhaal leek ons op het eerste gezicht niet echt herkenbaar. De leerkracht(en) vertelden ons wel dat de auteur (Angelo Tijssens) heel goed kon schrijven, dus op literair vlak hadden we wel best hoge verwachtingen. Na het boek gelezen te hebben, veranderde onze visie letterlijk hélemaal! Het boek ging onze verwachtingen echt te boven ... De verhaallijn sprak ons aan en de situaties, het “overdenken van alles” voelde heel herkenbaar aan. Hierbij hebben we het nog niet gehad over het literaire gedeelte, wat absoluut geweldig was ... De zinnen zaten complex, maar magnifique in elkaar. De gedetailleerde beschrijvingen van sommige situaties en zaken, waren NOG beter. We hielden ten slotte erg van de symboliek en de metaforen en personificaties die erin verwerkt zaten.

“Daarna, als laatste, een eenzaam vraagteken, de krullen-de kapstok om mijn frustratie aan op te hangen, ...”

Het boek kan zeker een meerwaarde zijn in de discussie rond gelijke rechten voor LGBTQ+.

Dit boek geeft een actueel standpunt en een actuele visie op de hedendaagse moeilijkheden voor de queer, zoals de problemen binnen een homorelatie, maar ook de confrontatie met homohaar en gaybashing.

Mensen die dit lezen, zullen zich veel sneller bewust zijn van deze haat en ervoor opkomen, het geeft een heel sterke boodschap mee. Hiermee willen we duidelijk maken dat mensen dit kunnen gebruiken als een soort “bewapening” tegen deze haat in bepaalde situaties, en hierdoor mensen in nood kunnen helpen en verdedigen. Samengevat, het is inderdaad een meerwaarde en we moeten er ZEKER iets aan doen, dit benadrukt het boek ook.

Jeffen Noah

Hij heeft het duidelijk gemaakt dat je mag zijn en mag voelen wat je wilt. Ook als iemand je in een “hokje” zet betekent dat niet dat jij alleen dat label bent. Je bent meer dan je gender en op wie je valt. Je hebt je eigen hobby’s, gedachten, dromen, gevoelens... Ook vond ik het heel mooi hoe vaak er kunst in het boek aan bod kwam, en hoe het symbolisch verwerkt werd. Ik moet wel eerlijk zijn, ik haat expliciete scènes en meestal sla ik ze over als ik lees. Maar hoe Nicholas zich doorheen het boek via flashbacks ontwikkelt, heeft me wel geraakt en dan zeker het stuk waar hij vertelt dat hij “normaal” wil zijn. Ik kan mij daar wel heel hard in vinden. Dit boek heeft mij bewust gemaakt over hoe onze maatschappij nog altijd zo negatief is over mensen die “anders” zijn.

Geïke

Posttraumatische stress-stoornis
 een psychische aandoening na een traumatische gebeurtenis. Je angst blijft bestaan, je geest en lijf onthoudt het gevaar dat niet meer is.

Werkten mee:

De leerlingen van 5 doorstroom Forum
en Villa, Jeroen Buts, Peter Cockelbergh,
Lisa De Keukeleire, Ann Moens, Iris
Robbens, Koen Van der Gucht, Joeri,
Maicol en Ilse Bats.

Scholen Da Vinci
Samen leren samenleven in Sint-Niklaas

**Open
MaakPlaats**

"Het enthousiasme van de begeleiders werkt aanstekelijk. Zin om zelf aan de slag te gaan!"

Sofie, MaakPlaatsFan

**Open
MaakPlaats**

**Workshops
MaakPlaats**

**maak
plaats.**

**de
Bib**

**YA CORNER
2E VERDIEPING
B&G**

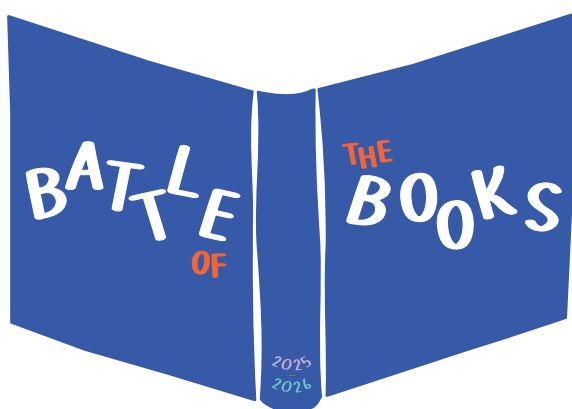
YOUNG ADULT **DVD'S** **GRAPHIC
NOVELS**

CHILLEN **MAAKPLAATS**

STUDEREN **CD'S** **MANGA**

BOOKTOK **GAMES** **K-POP**

VOOR 15-25 JAAR

Dankjewel aan iedereen die dit eerste jaar van Battle of the Books mee mogelijk maakte.

Aan de leerlingen, voor jullie inzet en creativiteit.

Aan de leerkrachten, voor de begeleiding doorheen het traject.

Aan de auteurs, Marieke, Angelo en Annelies voor jullie tijd en betrokkenheid.

Aan Jelle, voor de workshop interviewen en het aan elkaar praten van het slotmoment.

Aan de jury, voor jullie aanwezigheid en aandacht.

Literatuur Vlaanderen, voor de steun die dit pilootproject mogelijk maakte.

En aan Gaea Schoeters, voor het opstarten en mee vormgeven van dit project.

Samen maakten we van Battle of the Books een mooi en leerrijk jaar.